

Harju maakonnas Saue vallas Mõnuste külas Arusoo kinnistul eraldistel 4 ja 5 aegjärgse raie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Osaühing LANDEKER volitatud esindaja Raido Tammiku 26.06.2024 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Harju maakonnas Saue vallas Mõnuste külas Arusoo kinnistul (registriosa nr 8602102, katastritunnus) eraldistel 4 ja 5 aegjärgse raie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele üldistele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Metsaomaniku Osaühing LANDEKER volitatud esindaja Raido Tammik esitas 26.06.2024 Keskkonnaametile metsateatiseid Arusoo kinnistu eraldistel 4 (0,64 ha) ja 5 (1,55 ha) aegjärgse raie tegemiseks hinnangulise raie mahuga vastavalt 60 ja 136 (kokku 196) tm. Metsateatiseid on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris nr-te 50001037125 ja 50001037124 all.

Kavandatav raieala jääb Natura 2000 võrgustikku kuuluva Ruila loodusala ning siseriiklikult kaitse alla võetud Ruila looduskaitseala Saunjanurga piiranguvööndi koosseisu.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, MS § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet teavitas 19.07.2024 haldusmenetluse seaduse § 41 alusel metsateatiste nr 50001037125 ja 50001037124 menetlustähtaja ületamisest (kiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis nr 13-4/24/15485 all).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Arusoo kinnistu eraldistel 4 (0,64 ha) ja 5 (1,55 ha) on kavandatud aegjärgset raie hinnangulise raie mahuga kokku 196 tm.

Aegjärgne raie on turberaie uundusraie ja seda tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lõige 4 punkt 1, § 28 lõige 6, § 30 lõige 1). Aegjärgse raie korral raiutakse uuendamisele kuuluvas metsas puid hajali üle raielangi kahe või enama raiejärguna (MS § 30 lõige 2).

Looduskaitse seaduse (LKS) § 14 lõige 6 sätestab, et kaitstaval loodusobjektidel tuleb valik- ja turberaie tegemisel arvestada sama seaduse lisas sätestatud tingimustega, kui kaitse-eeskiri ei sätesta teisiti. LKS lisa „Valik- ja turberaie tingimused kaitstava loodusobjekti ning ranna ja kalda piiranguvööndis” punkti 2 kohaselt ei tohi 45–64%-lise algtäiusega puistu esimese rinde täiust aegjärgse raie esimese järguga viia madalamale kui 30% ja teise järguga võib täiuse viia 0%-ni. Arusoo kinnistu kehtivate metsa inventeerimisandmete (registreeritud 11.03.2019) kohaselt on eraldistel 4 ja 5 kasvava puistu esimese rinde täius vastavalt 41% ja 30% ja alal on 2014. aastal teostatud aegjärgse raie esimene järk, seega kavandatakse mõlemal eraldisel aegjärgse raie teist ja ühtlasi viimast raiejärku. Metsa majandamise eeskirja¹ § 5 lõike 6 järgi võib turberaie viimase järgu teha, kui raielangil kasvab eeskirja § 15 ja 16 alusel sobivaks tunnistatud liigi järelkasvu elujõulisi vähemalt 0,5 m kõrgusi puid vähemalt 1500 ühe hektari kohta. Kehtivate metsa inventeerimisandmete ja Keskkonnaameti 2021. aastal teostatud ning 2022. aastal registreeritud metsauuenduseksperimentide andmetel on alal turberaie viimase järgu tegemiseks nõutav järelkasv olemas.

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Arusoo kinnistu asub Harju maakonnas Saue vallas, kus kehtib Saue Vallavolikogu 28.06.2021 määrusega nr 40 kehtestatud Saue valla üldplaneering², millega alale täiendavaid raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimeistik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatöodel metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

² Kättesaadav: <https://sauevald.ee/ehitus-transport-ja-keskkond/ehitus-ja-planeerimine/uldplaneering>

Energiakasutus raietöödel on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietöödel saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raie töödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raie töödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raie töid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raie töödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Arusoo kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, kinnistu asub hajaasustuspriirkonnas. Kavandatava raieala mõjualas (milleks on kuni 30 m)³ ei ole registreeritud teisi kavandatud raieid. Raie tegega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raie alal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Eraldi 4 asub angervaksa kasvukohatüübis ja seal kasvab küpse metsa arenguklassi kuuluv kuuse enamusega segapuistu, eraldi 5 asub sinilille kasvukohatüübis ja seal kasvab samuti küpse metsa arenguklassi kuuluv kuuse enamusega segapuistu.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”.
https://media.rmk.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

Kavandatavast raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Turberaielangiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, kuid need ei mõjuta oluliselt keskkonna vastupanuvõimet.

Raiet kavandatakse metsamaastikus ning ala ei paikne veekogude rannal või kaldal ega märgalal ning alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme

Ruila looduskaitseala kuulub Natura 2000 võrgustikku kuuluva Ruila loodusala koosseisu. Kavandatav raieala jääb Ruila looduskaitseala Saunjanurga piiranguvööndisse. Ruila looduskaitsealal on kaitsekorra aluseks Vabariigi Valitsuse 06.06.2005 määrus nr 121 „Ruila looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” (edaspidi kaitse-eeskiri). Ruila looduskaitseala piiranguvööndi kaitse-eesmärk on metsatüüpide ja sookoosluste seisundi ja looduse mitmekesisuse säilitamine (kaitse-eeskirja § 14). Tingimused majandustegevusele piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-des 12 ja 13. Ruila loodusala kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” (edaspidi korraldus nr 615) lisa 1 punkti 2 alapunktis 366.

Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) andmetel jääb kavandatav raieala III kategooria⁴ kaitsealuse linnuliigi hiireviu (*Buteo buteo*) registrikood KLO9114815) elupaika.

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid tõenäoliselt ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatava raie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatava raie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi – raiealal ega selle läheduses ei asu veekogusid, seega veekoguseid ei mõjutata. . Veega seotud Natura kaitse-eesmäärke ja muid alal esinevaid veega seotud kaitsealuseid loodusobjekte kavandatavad raietööd ei kahjusta.

Välisõhk ja kliima – kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – raie on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele (sh kaitse-eeskirja § 13 punktis 1 ja LKS § 91 lõikes 13 tooduga, mille kohaselt on Ruila

⁴ III kategooria kaitsealuste liikide nimekiri on toodud keskkonnaministri 19.05.2004 määruses nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine”.

looduskaitsealal lubatud turberaie langi suurusega kuni 5 ha). Aegjärgse raie käigus on kohustus säilitada järelkasvu puid ja säilikipuid ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks vajalikke puid ning eesmärgiks on tagada metsa uuenemine. Seega, raie ei mõjuta eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele – kavandatav raie neid elemente oluliselt ei mõjuta. Raie on kavandatud kokku 2,19 ha suurusel alal, raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskoormus. Raietööde mõju on lokaalne ning ei mõjuta elanikkonda olulisel määral.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatav raie on ühekordse lühiajalise mõjuga, kestusega kuni üks kuu. Tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raie on kavandatud Ruila looduslal. Ruila loodusala kaitse-eesmärgid on sätestatud korralduse nr 615 lisa 1 punkti 2 alapunktis 366.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Ruila loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁵ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespool viidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁶ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja/või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega, vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandatav raieala jääb Ruila loodusalale.

⁵Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätet (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁶ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:
http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

Kavandataval raiealal ei ole registreeritud ühtegi Ruila loodusala kaitse-eesmärgiks olevat loodusdirektiivi elupaigatüüpi ega liikide leiukohta. Eraldisel 4 kavandatava raieala 30 m mõjualasse lääne suunas (ligi 10 m kaugusele) jääb II kategooria⁷ kaitsealuse taimeliigi eesti soojumikas (*Saussurea alpina subsp. Esthonica*) piiritletud kasvukoht (registrikood KLO9303262). Eesti soojumikas on Ruila loodusala kaitse-eesmärkide seas.

Eesti soojumikale sobivad kasvukohad on lubjarikkad soostunud niidud, lamminiidud, liigirikkad madalsood, siirdesood ja allikasood ning soised hõredad metsad, puisniidud ja hõredad võsad. Kõiki loetletud kasvukohti ühendab valgusküllasus. Raietegevus on kavandatud väljapoole liigi piiritletud kasvukohta, seega raietööde käigus eesti soojumika taimede kahjustamine on ebatõenäoline. LKS § 55 lõige 7 sätestab, et I ja II kaitsekategooria taimede ja seente kahjustamine, sealhulgas korjamine ja hävitamine, on keelatud. Kokkuvedu läbi liigi kasvukoha ja sinna metsamaterjali (sh raidmete) ladustamine ei ole lubatud. Kokkuveoteede asukohta ei ole määratud, kuid metsamaterjali vedu on võimalik teostada kaitsealuse taimeliigi kasvukohta läbimata. Kokkuvedu läbi eesti soojumika kasvukoha on äärmiselt ebatõenäoline, sest lähim tee jääb kavandatavast raiealast itta, ent eesti soojumika kasvukoht jääb kavandatavast raiealast läände. Kuna eesti soojumikas on valgusnõudlik, siis on isegi teatav võimalus, et aegjärgne raie liigi kasvukoha lähedal võib mõjuda eesti soojumikale positiivselt.

Mõlemal eraldisel kavandatakse aegjärgse raie viimast raiejärku, millega võib puistute täiuse viia alla 0%-ni. Sellega viiakse varasemalt alustatud turberaie lõpuni ning luuakse soodsad tingimused uue metsapõlve edasiseks kasvuks. Selleks, et säilitada metsakoosluse liikide ning vanuse mitmekesisust tuleb langile jätta säilikipuid ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks vajalikke puid tüvepuidu kogumahuga vähemalt 20 tm/ha, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alatiseks. Raie käigus tuleb olemasolev elujõuline järelkasv säilitada nii suurel määral, kui võimalik (kuid minimaalselt 1500 taime/ha). Lisaks on soovitatav säilitada osa lamapuitu.

Säilikpuude olemasolu tagab elustiku mitmekesisuse ja suurendab vanuselist mitmekesisust. Koosluse liikide ja vanuse mitmekesisuse säilitamise nõue on vajalik, et tagada metsa jätkusuutlik ja mitmekesine areng, kus on esindatud võimalikult paljud liigid. Liigirikkuse säilitamise seisukohalt on määrav eelkõige säilikpuude, sealhulgas surnud puidu maht. Üldise liigirikkuse seisukohast on oluline jämedamõõtmeliste säilikpuude rohkus, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alatiseks. Optimaalne säilikpuude kogus koosluse liikide ja vanuse mitmekesisuse säilitamiseks uuendusraiel (sh turberaiel, milleks on ka aegjärgne raie) on 20 tm/ha. Säilikpuud valitakse esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades olemasolul kõvalehtpuid, mände ja haabasid ning eritunnustega nagu põlemisjälgedega, õõnsustega, tuuleluudade või suurte okstega puid. Lamapuit võimaldab samuti leida elu- ja toitumispaiku erinevatele liikidele, suurendades seega samuti bioloogilist mitmekesisust. Olemasoleva järelkasvu säilitamine aitab samuti suurendada vanuselist mitmekesisust. Järelkasv tuleb säilitada minimaalselt mahus, mis on eelduseks turberaie viimase järgu tegemiseks (metsa majandamise eeskiri § 5 lõige 6 sätestab, et turberaie viimase raiejärgu võib teha, kui raielangil kasvab eeskirja § 15 alusel sobivaks tunnistatud liigi järelkasvu elujõulisi vähemalt 0,5 m kõrgusi puid vähemalt 1500 tk/ha).

Piisava koguse säilikpuude ning järelkasvu säilitamise korral ei kaasne kavandatava raiega ebasoodsat mõju Ruila loodusala kaitse-eesmärkidele ega nimetatud ala terviklikkusele.

Kuna kavandatava raieala mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eespool käsitletule muid loodusala kaitse-eesmärgiks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega kaitsealuste liikide elupaiku, siis leiab Keskkonnaamet, et kavandatud raietega ei kaasne ebasoodsat mõju Natura 2000 ala

⁷ II kategooria kaitsealuste liikide nimekiri on toodud Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määruses nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu”.

kaitse-eesmärgile. Kavandatav raie ei mõjuta ebasoodsalt Ruila loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud ala terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raied on kavandatud siseriiklikult kaitse alla võetud Ruila looduskaitseala Saunjanurga piiranguvööndis. Mõju Ruila looduskaitseala kaitse-eesmärkidele, mis kattuvad Ruila loodusala kaitse-eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2. Kaitse-eeskirja § 1 lõige 1 punkti 4 kohaselt kuulub eesti soojumika elupaikade kaitse ka Ruila looduskaitseala kaitse-eesmärkide hulka.

Kaitse-eeskirja § 13 p 1 kohaselt tuleb turberaie (mille hulka kuulub ka aegjärgne raie) puhul säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus. Säilikuude jätmise mahus vähemalt 20 tm/ha ja võimalikult suurel hulgal järelkasvu säilitamine raie tööde käigus aitab tagada metsakoosluse liikide ning vanuse mitmekesisuse säilimise (vt punkt 3.3.1.2).

Eraldised 4 ja 5 jäävad EELIS-e andmetel mõlemad III kategooria kaitsealuse linnuliigi hiireviu (*Buteo buteo*) elupaika (registrikood KLO9114815). Sealjuures eraldisele 4 jääb hiireviu teadaolev pesapuu (koordinaadid: X=525572,02; Y= 6557073,79).

Hiireviu on Eestis kõige arvukam haugaslane, kelle elupaigaks on tavaliselt keskealised ja vanad metsad ning mosaiikne maastik (vahelduvad põllulapid, niidud, metsamaa). Hiireviu pesitseb kõrge puu otsas, tavaliselt metsaserva või sihi lähedal ning võib sama pesa kasutada aastaid. Hiireviu talub hästi oma pesitsusterritooriumil väljaspool pesitsusaega tehtavaid metsatöid, kuid on tundlik munemis- ja haudumisaegse häirimise suhtes. Haudeperioodil pesa läheduses tehtav raie põhjustab enamasti pesitsuse ebaõnnestumise. Pesitsusajal ei tohi teha metsatöid asustatud pesale lähemal kui 300 m (häirimistundliku ala ulatus), elupaiga registrikoodiga KLO9114815 moodustabki leitud pesapuu ja seda ümbritsev metsala 300 m raadiuses.

LKS § 55 lõige 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud, sama paragrahvi lõige 6¹ punkt 1 sätestab, et keelatud on looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine. Hiireviu kaitseks tuleb raie tööd (sh metsamaterjali vedu) teostada väljaspool hiireviu paljunemise ja poegade kasvatamise perioodi, mis vältab 15. märtsist kuni 31. juulini. Keelatud on hiireviu pesapuu raie.

Eraldisele 4 kavandatud aegjärgse raie mõjualasse (minimaalselt ligi 10 meetri kaugusele) lääne suunas jäävad EELIS-e andmetel III kaitsekategooria kaitsealuste taimeliikide soo-neiuvaip (*Epipactis palustris*), suur käopõll (*Listera ovata*), harilik käoraamat (*Gymnadenia conopsea*) ja kuradi-sõrmkäpp (*Dactylorhiza maculata*) piiritletud kasvukohad (registrikoodid vastavalt KLO9302008, KLO9302529, KLO9302258, KLO9301725; kattuvad eesti soojumika kasvukohaga).

Soo-neiuvaip eelistab kasvamiseks lubjarikka mullaga niiskemaid kasvukohti ja on eriti iseloomulik lubjarikastele madalsoodele. Veel kasvab ta soistel niitudel, järvekallastel, aga ka kraavide ääres, karjäärides ja teistes inimtekkelistes kasvukohtades. Soo-neiuvaipa ohustavad võsastumine ja kuivendus.

Suur käopõll kasvab niitudel, puisniitudel, loopealsetel, kadastikes, madal- ja allikasoodes, salu- ja madalsoometsades, veekogude kallastel ja söötidel. Kannatab nii varju kui eredat päikest, kuid sagedasem on siiski lubjasematel aladel Eesti lääne- ja põhjaosas. Suurt-käopõlle ohustab avakoosluste kadumine.

Harilik käoraamat kasvab niisketel liigirikastel niitudel, loopealsetel, madal- ja allikasoodes. Harilikku käoraamatut ohustab pool-looduslike koosluste majandamisest välja jäämine ja seetõttu võsastumine, ning ka kuivendamine ja selle tagajärjel võsastumine.

Kuradi-sõrmkäpp kasvab rabastuvates metsades, rabaservades, siirdesoooservades ja -metsades ning soistel niitudel. Kuradi-sõrmkäpp vajab poolvarju.

Taimeliikide elupaikade piiritlemisel on arvestatud liikide elupaiganõudlustega ja häirimistundliku alaga, seega need elupaigad hõlmavad ka puhvrit. Kavandatav raieala jääb kaitsealuste taimeliikide piiritletud kasvukohtadest väljapoole ning raied kaitsealuseid liike ja nende kasvukohta ei mõjuta.

Raiealal ja selle vahetus mõjualas (kuni 30 m) ei esine muid Ruila looduskaitseala kaitse-eesmärgiks olevaid väärtuseid, mida raie mõjutaks, samuti ei ole alal registreeritud muid kaitstavaid loodusobjekte.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Arusoo kinnistu eraldistel 4 ja 5 kavandatakse aegjärset raiet, mis on turberaie, pindalaga kokku 2,19 ha, mis ei ületa Ruila looduskaitsealal lubatud maksimaalset lubatavat turberaielangi suurst. Puistud vastavad MS § 30 lõikes 5 ja metsa majandamise eeskirja §-s 5 sätestatud turberaie lubavatele kriteeriumitele (sh alal on piisav hulk järelkasvu taimi turberaie viimase järgu tegemiseks).

Raietel ei ole olulist kumulatiivset mõju. Mõlemal eraldisel peab säilima järelkasvu rinne vähemalt 1500 taime/ha, seega raietega ei teki metsakorralduslikult lagedat ala. Lisaks tuleb säilitada säilikpuid 20 tm/ha. Kavandataval raiel ei ole olulist mõju kaitse-eesmärkidele.

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, kaitse-eeskirjaga, LKS-ga ja MS-ga ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raie puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

LKS § 55 lõike 6 kohaselt on keelatud kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmise ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal. Sama paragrahvi lõikest 6¹ lähtuvalt on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Selleks, et mitte häirida hiireviu pesitsemist, tuleb raietööd teostada väljaspool hiireviu paljunemise ja poegade kasvatamise perioodi, mis vältab 15. märtsist kuni 31. juulini. Lindude pesitsemise tipaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani, seega tagab raietöödele seatud ajaline piirang pesitsusrahu ka teistele metsalindudele. Keelatud on hiireviu pesapuu raie.

Tulenevalt hiireviu elupaiganõudlusest annab Keskkonnaamet soovitus säilitada pesapuu ümber raiest puutumata metsaosa 15 meetri raadiuses, mis suurendab võimalust hiireviu pesitsuskoha jätkuvaks kasutamiseks ka raietöödele järgnevatel aastatel.

Turberaie tegemisel tuleb säilitada liigiline ja vanuseline mitmekesisus (kaitse-eeskirja § 13 lõige 1). Selleks, et säilitada metsakoosluse liikide ning vanuse mitmekesisust tuleb langile jätta säilikpuid ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks vajalikke puid tüvepuidu kogumahuga vähemalt 20 tm/ha, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alatiseks. Raie käigus tuleb olemasolev

elujõuline järelkasv säilitada nii suurel määral, kui võimalik, kuid minimaalselt 1500 taime/ha. Lisaks on elustiku mitmekesisuse eesmärgil soovitatav olemasolul säilitada osa lamapuitu.

Looduskaitseaduse § 55 lõike 7 kohaselt on keelatud I ja II kaitsekategooria taimede ja seente kahjustamine, sealhulgas korjamine ja hävitamine. Kavandatavast raiealast lääne suunas jääb eesti soojumika kasvukoht, läbi mille on kokkuvedu keelatud ning sinna metsamaterjali ladustamine ja raidmete jätmine on samuti keelatud.

Oluliste pinnasekahjustuste vältimiseks on soovitatav raietööd teostada külmunud pinnasega.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järelendus

Kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alale on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Ruila loodusala, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Raimond Kaev
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond